

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลครบุรีใต้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลครบุรีใต้

ชื่อ – สกุล   นางสำเภา   ชิตตะคุ
วัน/เดือน/ปีเกิด   วันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๓
ที่อยู่   บ้านเลขที่ ๒๑๑ หมู่ที่ ๑ บ้านหนองโสน ต.ครบุรีใต้ อ.ครบุรี จ.นครราชสีมา
ผลงานที่สำคัญ   เป็นผู้มีความรู้เรื่องการทอเสื่อจากต้นธูป

วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ภูมิปัญญา

๑. ต้นธูป (ตากแห้ง)
๒. เชือกปอ
๓. ฟืม
๔. สีสระสมอาหาร

ขั้นตอนการผลิต

๑. นำกม้าย้อมสีแล้วล้างออกนำไปตากแดดให้แห้ง
๒. เตรียมก๊ทอเสื่อ
๓. นำฟืมและเชือกในล่อนร้อยใส่รูฟืม
๔. นำต้นกกที่เตรียมไว้มาแช่น้ำเพื่อจะให้เส้นกกอ่อน
๕. ทอตามลวดลายที่กำหนดไว้ตลอดฟืมจนเสร็จ
๖. ตัดเสื่อที่ทอได้ออกจากฟืมแล้วนำไปตากแดดให้แห้ง
๗. นำเสื่อที่แห้งแล้วมาวัดขนาดที่กำหนดไว้แล้วตัด

ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลครบุรีใต้

ชื่อ – สกุล   นางจันทร์   อักษรครบุรี
วัน/เดือน/ปีเกิด   วันที่   มีนาคม พ.ศ. ๒๕๘๐
ที่อยู่   บ้านเลขที่ ๑๕๐ หมู่ที่ ๑ บ้านหนองโสน ต.ครบุรีใต้ อ.ครบุรี จ.นครราชสีมา
ผลงานที่สำคัญ   เป็นผู้มีความรู้เรื่องการกรองหญ้าคา

วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ภูมิปัญญา

๑. เชือกปอ
๒. หญ้าคาหรือหญ้าแฝกที่แก่จัด
๓. ไม้ไผ่เหลาเป็นเส้นขนาดพอประมาณ
๔. ไม้คราดสางหญ้า ทำด้วยไม้ไผ่เป็นซี่ ใช้สางใบหญ้าให้เป็นระเบียบ

ขั้นตอนการผลิต

๑. นำหญ้าคาหรือหญ้าแฝกที่สางไว้ มาจัดให้มีความยาวสม่ำเสมอ พรมน้ำให้อ่อนตัวเล็กน้อย
๒. จัดหญ้าให้มีจำนวนจับละ ๑๐ – ๑๕ เส้น จำนวนเส้นมากกว่าจำนวนเส้นน้อย เพราะจะได้ไผ่หญ้าที่หนากว่าใช้ได้ทนทาน
๓. สอดจับหญ้าใต้ไม้ก้านหญ้า แบ่งครึ่งใบ ส่วนที่แข็งและหนา โดยให้ปลายใบอยู่ทางซ้ายมือ ส่วนก้านใบอยู่ทางขวามือ ให้ส่วนโคนชนกับไม้รองหัว หรือผนัง
๔. ใช้เชือกผูก จับหญ้าตรงกลางติดกับไม้ก้านหญ้าดึงให้แน่น แล้วพับก้านใบทับไม้ก้านหญ้าไปทางด้านปลายใบ ใช้เชือกผูกพันไว้
๕. ผูกจับหญ้า ต่อไปจนสุดก้านไม้หญ้า ผูกเชือกให้แน่น
๖. นำตัดหญ้าที่กรองแล้ว ไปผึ่งแดดให้แห้ง แล้วนำไปเก็บไว้ โดยซ้อนกันให้เป็นระเบียบ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลครบุรีใต้

ชื่อ – สกุล นายอุทัย ฤทธิกระโทก
วัน/เดือน/ปีเกิด วันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๒
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๑๘ หมู่ที่ ๑ บ้านหนองโสน ต.ครบุรีใต้ อ.ครบุรี จ.นครราชสีมา
ผลงานที่สำคัญ เป็นผู้มีความรู้เรื่องการทำกลองจากหนังกบ

วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ภูมิปัญญา

๑. หนังกบ
๒. กระจงม้วนขึ้นหรือกระจงอื่นๆ หรือใช้กระบอกไม้ไผ่ตัดเป็นวง ความสูงเท่ากระจงม้วนขึ้น
๓. ยางวงหรือเชือก

ขั้นตอนการผลิต

๑. เตรียมกระจงม้วนขึ้นที่ใช้แล้ว เอาฝาที่เปิดแล้วออก แล้วทำขอบให้เรียบ
๒. เลือกกบตัวโต เอาหนังกบลอกจากตัวกบทั้งตัวมาปูรอบปากกระจงม้วนขึ้นที่เตรียมไว้แล้วดึงให้ขึงตึง (ถ้าหนังกบแห้ง ควรจะนำมาแช่น้ำไว้จนนิ่มก่อน)
๓. ใช้ยางวงหรือเชือกรัดให้แน่น
๔. จากนั้นปล่อยให้แห้ง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลครบุรีใต้

ชื่อ – สกุล นายสมนึก วงศ์สุวรรณ
วัน/เดือน/ปีเกิด วันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๕
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๖๐ หมู่ที่ ๑๖ บ้านปราค์บุรี ต.ครบุรีใต้ อ.ครบุรี จ.นครราชสีมา
ผลงานที่สำคัญ เป็นผู้มีความรู้เรื่องการทำยาสมุนไพร

ตัวยาแคปซูลว่านชักมดลูกประกอบด้วย

๑. ว่านชักมดลูก ๔๐๐ กรัม
๒. วานมหาเมฆ ๓๐๐ กรัม
๓. เอี้ยะบ่อเช่า ๒๐๐ กรัม
๔. ดอกคำฝอย ๑๐๐ กรัม
๕. และอื่น ๆ

สรรพคุณ

แก้ประจำเดือนไม่ปกติ ขับน้ำคาวปลา ใช้หลังการคลอดบุตร

ตรา หมอสมนึก

ยาแคปซูลว่านชักมดลูก

ยาแผนโบราณ
ทะเบียนยาเลขที่ G 646/48
ผลิตโดย: สมนึกเภสัชแพนไทย
60 หมู่ 16 ต.ครบุรีใต้ อ.ครบุรี
จ.นครราชสีมา 30250
โทร: 0-44962089
08-1063-0791
ผลิต 1/11/2011
บรรจุ 100 แคปซูล
ป่าตึกสุกรี 550 อ.ลำไทร

ยาแคปซูลว่านชักมดลูก
สูตรจรรยาภักดิ์

Somnuk Thai-pharma

เอกสารกำกับยา

ยาแคปซูลว่านชักมดลูก

ใบศิวยา 1๐๐๐ กรัมประกอบด้วย
ว่านชักมดลูก 4๐๐ กรัม
วานมหาเมฆ 3๐๐ กรัม
เอี้ยะบ่อเช่า 2๐๐ กรัม
ดอกคำฝอย 1๐๐ กรัม
และอื่นๆ

สรรพคุณ : แก้ประจำเดือน
ไม่ปกติ ขับน้ำคาวปลา
ใช้หลังการคลอดบุตร
แทนการอยู่ไฟ
วิธีใช้
รับประทานครั้งละ 2 แคปซูล
ก่อนอาหาร เช้า-เย็น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลครบุรีใต้

ชื่อ – สกุล นางอ่อน บุตรีดีสระน้อย
วัน/เดือน/ปีเกิด วันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๖
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๑๓ หมู่ที่ ๒ บ้านสระผักโพด ต.ครบุรีใต้ อ.ครบุรี จ.นครราชสีมา
ผลงานที่สำคัญ เป็นผู้มีความรู้เรื่องการทำไม้กวาดจากทางมะพร้าว

วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ภูมิปัญญา

๑. ทางมะพร้าว (คือแกนกลางย่อยของใบมะพร้าว) ประมาณ ๑๑๐-๑๕๐ (x๒) ทาง
๒. ด้ามไม้ไผ่ความยาวประมาณความสูงผู้ใช้ หรือน้อยกว่าเล็กน้อย
๓. ลวดและแถบผ้าสำหรับพันปลายไม้
๔. เชือก มีด ไม้ขีด (ใช้ลนปลายเชือกไม่ให้รุ่ม) และคีมมัดลวด

ขั้นตอนการผลิต

๑. ใช้ยางในรถจักรยานหรือแถบผ้า พัน มัดปลายด้ามไม้ไผ่ให้หนาประมาณ ๑ ซม.
๒. มัดทางมะพร้าวเป็นกำเล็ก ๆ ด้วยเงื่อนที่ใช้มัดรวมกัน ทำเป็นพุ่มแรก ชั้นแรกด้านใน
๓. มัดทางมะพร้าวเช่นเดียวกับพุ่มแรก เมื่อได้ทรงพุ่มแล้วใช้สันมีดตอกอัดทรงพุ่มให้บานเสมอกันกับพุ่มแรก จากนั้นบากคอไม้ด้านใดด้านหนึ่งประมาณ ๑ มม. แล้วตึงด้วยเชือก
๔. พันทางมะพร้าวที่ถักแล้วรอบด้าม ถักเป็นลายขัดล็อกติดกับด้าม ทับเป็นชั้นที่สอง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลครบุรีใต้

ชื่อ – สกุล	นายเกรียงศักดิ์ หารคำ
วัน/เดือน/ปีเกิด	วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๓
ที่อยู่	บ้านเลขที่ ๑๐๗ หมู่ที่ ๑๕ บ้านคุ้มครอง ต.ครบุรีใต้ อ.ครบุรี จ.นครราชสีมา
ผลงานที่สำคัญ	เป็นผู้มีความรู้เรื่องการทำกระถางต้นไม้จากยางรถยนต์

วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ภูมิปัญญา

๑. ยางรถยนต์เก่า
๒. มีดจักตอก
๓. น้ำ
๔. ฆ้อนยาง
๕. ตะปู
๖. เหล็กมัด

ขั้นตอนการผลิต

๑. ปอกยางรถยนต์ โดยใช้มีดและฆ้อนยางช่วยปอก โดยจุ่มในน้ำผสมผงซักฟอก เพื่อให้ลื่น
๒. หลังจากนั้นกรีดขอบยาง แล้วกลับด้านในออก ใช้ตะปู ตอกยึดติดกัน เจาะยางด้วยเหล็กแหลมเผาไฟ ใส่หู ๒ ข้าง แล้วทาสี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลครบุรีใต้

ชื่อ – สกุล	นางโสภา จินสำโรง
วัน/เดือน/ปีเกิด	วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๔
ที่อยู่	บ้านเลขที่ ๘๐ หมู่ที่ ๘ บ้านดอนใหม่ ต.ครบุรีใต้ อ.ครบุรี จ.นครราชสีมา
ผลงานที่สำคัญ	เป็นผู้มีความรู้เรื่องการทำบายศรีสู่ขวัญ

วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ภูมิปัญญา

๑. โฟมหนา ๒ นิ้ว ตัดเป็นขนาดต่าง ๆ ๗ ขนาด
๒. ใบตองตานี ประมาณ ๑๔ กิโลกรัม ช่วงขนาดกลาง
๓. ลวดเย็บตัว U ขนาด ๒ นิ้ว ๒๐๐ ตัว ใช้ลวดเบอร์ ๑๖
๔. กาบกล้วย, กาบพลับพลึง, เนื้อมะละกอดิบ
๕. ดอกพุดและดอกไม้ตักแต่งตรงชั้นของบายศรี
๖. ด้าย เข็ม เข็มหมุด
๗. ขัน, ชาม, พานทำยอดบายศรี

ขั้นตอนการผลิต

๑. ขนาดของหลักบายศรีควรสูงประมาณ ๑.๗๐ ม.
๒. ช่วงห่างของแต่ละชั้น ห่างประมาณ ๘ นิ้ว
๓. ความกว้างของแต่ละชั้น คำนึงถึงเส้นรอบวงว่าจะต้องใช้ตัวบายศรีเท่าใด เช่น
๔. ควรลดหลั่นขนาดกันไปจนถึงยอด
๕. ทำตัวบายศรีเสร็จแล้วแช่น้ำให้อิ่ม แล้วนำขึ้นสไลด์ให้สะเด็ดน้ำ ใส่ไว้ในกาละมังคลุมด้วยผ้าขาวบาง จะอยู่ได้หลายวันจนกว่าจะเหลืองเพราะกว่าจะทำเสร็จใช้เวลาเป็นวัน ๆ
๖. การทำตัวรอง ใบตองกว้าง ๑.๕ นิ้ว จีบใบตองด้านข้างอยู่ทางขวามือด้านอ่อนอยู่ทางซ้ายมือ พับมาทางขวามือ ๓ ทบ ให้เกินครึ่งไปทางขวามือทางด้านขวามือใช้ใบตองพับ ๓ ทบซ้อนใบตองที่พับจากทางด้านซ้ายมือให้อยู่ตรงกลาง เมื่อพับได้เช่นนี้แล้ว ๓ อัน ให้อ่อน ๓ ชั้นรวมกัน วิธีห่อหอบบายศรีจนครบ
๗. การเข้าตัวบายศรี อาจจะทำที่หลักบายศรีเลยหรือจะนำมาประกอบข้างนอกเสร็จแล้วจึงจะใส่ก็ได้ เพื่อสะดวกประกอบข้างนอก
๘. วิธีเข้าตัวบายศรี ให้เริ่มตั้งแต่ชั้นล่างก่อน ก่อนจะเข้าตัวบายศรีให้ตัดและตกแต่งบายศรีให้มีขนาดเท่ากันก่อนทุกตัว และนำไปติดกับแป้นโฟมที่ให้ตัดไว้แล้ว กะจังหวะให้ช่วงห่างเท่า ๆ กัน แล้วนำบายศรีโดยใช้ลวดตัว U เสียบยึดให้แน่นจนครบรอบชั้นบนชั้นล่างก็ติดเช่นเดียวกันให้ตัวบายศรีตรงกัน ทั้งข้างล่างข้างบน แล้วจึงติดตัวรองระหว่างช่องของบายศรีจนครบ
๙. คาดเอา หรือสายรัด ระหว่างชั้นบนและชั้นล่างของตัวบายศรีจะใช้กาบกล้วย กาบพลับพลึง หรือใช้ใบตองรัดก็ได้ ถ้าใช้กาบกล้วยกาบพลับพลึงจะต้องสักรวดลาย และอาจตกแต่งด้วยบานไม่รู้โรยหรือดอกไม้อื่น หรืออาจเย็บสวนคาดแทนก็ได้ ถ้าใช้ใบตองก็ต้องเย็บแบบหรือตกแต่งดอกไม้ หรือจะใช้เป็นมาลัยแบนคาดก็ได้
๑๐. ทำเช่นนี้ครบ ๓ ชั้นแล้ว ชั้นบนสุดให้ใส่บายศรีปากชามจะใช้ชามหรือพานก็ได้วางอยู่บนยอด

บายศรี

๑๑. แป้นบายศรีแต่ละชั้นจะเห็นโฟม ให้ตัดใบตองปิดทั้งข้างล่างและข้างบนแล้วประดับดอกไม้ปัก เรียบ ๆ จะเป็นบานไม่รู้โรยหรือดอกกรัก ฯลฯ ถ้าแต่งดอกไม้มากหรือปักให้แน่นจะทำให้บดบังความงามของ บายศรีไป

ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลครบุรีใต้

ชื่อ - สกุล นางอรชร งอนกระโทก
วัน/เดือน/ปีเกิด วันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๙
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๖ บ้านครบุรี ต.ครบุรีใต้ อ.ครบุรี จ.นครราชสีมา
ผลงานที่สำคัญ เป็นผู้มีความรู้เรื่องการเพาะเห็ดนางฟ้า

วัสดุอุปกรณ์ในการเพาะเห็ดนางฟ้า

๑. วัสดุเพาะ เช่น ขี้เลื่อยไม้ยางพารา อาหารเสริม
๒. แม่เชื้อเห็ดชนิดที่ต้องการ
๓. ถังพลาสติกทึบร้อนขนาด ๖ ๓/๔ X ๑๒ ๑/๒ หรือ ๘x๑๒ นิ้ว
๔. คอขวดพลาสติกเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑ ๑/๒ นิ้ว
๕. สำลี ยางรัด
๖. ถังน้ำไม่อัดความดัน หรือหม้อน้ำความดัน
๗. โรงเรือนหรือที่บ่มเส้นใย

ภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การทำฝายชะลอน้ำ)

1. แนวทางการก่อสร้างฝายต้นน้ำลำธาร/ฝายชะลอน้ำ

1. การเลือกสถานที่ก่อสร้าง

ในการเลือกจุดที่ก่อสร้างฝายต้นน้ำลำธารปัจจัยสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือ ประโยชน์ที่จะได้รับจากฝาย ไม่ว่าจะเป็น ด้านการอนุรักษ์ต้นน้ำ ด้านนิเวศวิทยาป่าไม้ ด้านเกษตรกรรม ตลอด จนด้านชุมชน นอกจากนี้การกำหนดพื้นที่ที่จะก่อสร้างยังต้องขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ความจำเป็น และความเหมาะสมอื่น ๆ ประกอบอีกด้วย

2. การเลือกวัสดุสำหรับก่อสร้าง

รูปแบบของฝายต้นน้ำลำธาร สามารถแบ่งแยกออกตามวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างเป็น 2 แบบด้วยกัน คือ วัสดุที่ได้จากธรรมชาติ เช่น เศษไม้ ปลายไม้ และเศษวัชพืช หินขนาดต่าง ๆ ที่หาได้ในพื้นที่ และวัสดุที่จะต้องจัดซื้อเช่น ปูนซีเมนต์ เหล็กเส้น กรวด ทราย การเลือกวัสดุแต่ละชนิดขึ้นอยู่กับชนิด ขนาดและวัตถุประสงค์ รวมทั้งสภาพพื้นที่ ปริมาณน้ำ และปัจจัยต่างๆ ในแต่ละจุด

3. การกำหนดขนาดของฝาย

ขนาดของฝายไม่มีการกำหนดขนาดตายตัว ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 3.1 พื้นที่รับน้ำของแต่ละลำห้วย
- 3.2 ความลาดชันของพื้นที่
- 3.3 สภาพของดินและการชะล้างพังทลายของดิน
- 3.4 ปริมาณน้ำฝน
- 3.5 ความกว้าง-ลึกของลำห้วย
- 3.6 วัตถุประสงค์ของการก่อสร้าง

4. วิธีการก่อสร้าง

การก่อสร้างฝายแต่ละฝายขึ้นอยู่กับชนิดและวัสดุที่ใช้ ถ้าเป็นฝายผสมผสาน เช่น ฝายเศษไม้ และฝายกระสอบทรายเป็นเพียงการนำวัสดุดังกล่าวมาวางกองรวมกันเพื่อขวางร่องห้วย โดยใช้หลักเสาไม้ หรือเสาคอนกรีตปักยึดให้ลึกลงพอสมควรก็เพียงพอ เนื่องจากฝายดังกล่าวส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับต้น ๆ ของลำห้วย ซึ่งมีปริมาณน้ำและความรุนแรงของการไหลไม่มาก จึงไม่จำเป็นต้องความแข็งแรงนัก ประกอบกับฝายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อกรองตะกอนไว้เพียงบางส่วนเท่านั้น ไม่มีการเก็บกักน้ำ จึงสามารถสร้างได้ทั่ว ๆ ไปไม่มีข้อกำหนดมากนัก

ส่วนฝายกึ่งถาวร และฝายถาวร เช่น ฝายหินเรียงและฝายคอนกรีตเสริมเหล็กนั้น ในการก่อสร้างควรเน้นเรื่องความแข็งแรงเป็นหลัก ควรมีการวางฐานรากที่แข็งแรงให้เพียงพอ โดยการเจาะลึกลงไปในพื้นที่ร่องห้วยให้ถึงดินแข็งหรือชั้นหินประมาณ 1 เมตร และมีสันฝายลึกเข้าไปในผนังร่องห้วยทั้งสองด้านอย่างน้อยข้างละ 1.00 - 1.50 เมตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของดินในแต่ละห้วยด้วย หรืออาจใช้วิธีการอย่างอื่นเพื่อเสริมความแข็งแรงของตัวฝายให้มากขึ้นก็ได้ อนึ่งในการก่อสร้างฝายแต่ละชนิด ถ้าเป็นฝายกึ่งถาวรหรือฝายถาวรที่มีการเก็บกักน้ำ ควรคำนึงถึงทางระบายน้ำหรือทางน้ำล้นให้เพียงพอเท่ากับปริมาณน้ำที่ไหลผ่าน ไม่เช่นนั้นอาจจะกระทบกระเทือนกับโครงสร้างของฝายนั้น ๆ ได้

